

***Procedury postępowania
w sytuacjach
kryzysowych i nadzwyczajnych***

w Szkole Podstawowej

w Kołakach Kościelnych

Szkolny Zespół Kryzysowy (SZK)

1.	Dyrektor szkoły	Henryk Rakoczy
2.	Wicedyrektor szkoły	Halina Tymińska
3.	Nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa	Hanna Brzozowska
4.	Inspektor bhp	Krzysztof Sadowski
5.	Inspektor Ochrony Danych	Paweł Stankowski
6.	Sekretariat	Joanna Chmielewska

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	4
2. Wykaz niezbędnych telefonów	4
3. Akty prawne odnoszące się do przedstawionych procedur:	5
4. Regulamin bezpiecznego zachowania się w szkole	6
4.1. Bezpieczeństwo i higiena.....	6
4.2. Zasady zachowania się uczniów przebywających na terenie obiektu szkolnego w czasie trwania zajęć i po ich zakończeniu.....	7
4.3. Zasady korzystania z pomieszczeń szkoły, urządzeń i sprzętu szkolnego.....	8
4.4. Regulamin sali gimnastycznej i boiska szkolnego.....	8
5. Strategie zarządzania kryzysem w szkole. procedury ogólne.....	9
5.1. Ogólny schemat zarządzania kryzysem w szkole.....	9
5.2. Realizatorzy działań kryzysowych. Zadania poszczególnych instytucji.....	10
5.3. Zakres obowiązków pracowników szkoły, na wypadek krytycznych zdarzeń szkolnych.....	11
5.4. Schemat postępowania działań interwencyjnych.....	12
5.5. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej.....	12
6. Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu w szkole.....	13
7. Procedura postępowania w przypadku wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły.....	13
7.1. Wtargnięcie napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią. Zalecenia dla nauczyciela:	13
7.2. W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:	13
7.3. W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:	14
8. Procedura postępowania w przypadku podłożenia ładunku wybuchowego.....	14
8.1. Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:	14
8.2. Otrzymanie (podłożenie) podejrzanego pakunku.....	14
9. Procedura postępowania w przypadku skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły	15
9.1. Szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną lub biologiczną. .	15
9.2. Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się.....	15
9.3. Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno, np. Gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań:	16
10. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia w szkole.....	17

10.1. Agresja fizyczna	17
10.2. Agresja słowna	17
11. Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych	17
11.1. W przypadku znalezienia podejrzonej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy:	17
11.2. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:	18
11.3. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem:	18
11.4. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami, dopalaczami:	18
11.5. W przypadku posiadania bądź stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia:	18
12. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych.....	18
13. Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego.....	19
14. Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego	20
15. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku posiadania przez uczniów narzędzi i przedmiotów niebezpiecznych	20
16. Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole	20
17. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku nagłej niedyspozycji zdrowotnej ucznia (zasłabnięcie).....	21
18. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.....	21
19. Procedura reagowania na cyberprzemoc.	22
20. Procedura reagowania na seksting	22
21. Procedury postępowania nauczycieli wobec nietrzeźwych rodziców lub opiekunów zgłaszających się po odbiór dzieci	23
22. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku zachowań agresywnych rodziców wobec uczniów i własnych dzieci przebywających na terenie szkoły	23
23. Procedury postępowania nauczycieli wobec ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie ...	23
24. Procedura reagowania – próba samobójstwa ucznia.....	24
25. Procedura reagowania – żałoba po śmierci ucznia.....	24
26. Procedura reagowania – konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia.....	25
27. Procedura reagowania – epizod psychiatryczny ucznia.....	26
28. Rady przygotowane przez ekspertów z Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji:.....	27
29. Podstawowe zasady bezpieczeństwa na wycieczkach- opisane są w Statucie Szkoły od str.156 do 158.....	28
30. Przeprowadzanie i odbieranie dziecka z oddziału przedszkolnego- opisane są w Statucie Szkoły str. 99. Bezpieczeństwo dzieci w przedszkolu str.98.....	28
31. Nieodebrane dziecko ze świetlicy szkolnej przez rodziców/ opiekunów i samowolne oddalenie się dziecka ze świetlicy.....	28
32. Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią – procedura reagowania.....	28

1. Wstęp

Każdy uczeń ma zagwarantowane prawo do bezpiecznego pobytu w szkole. Jednak coraz częściej w szkole dochodzi do zdarzeń, które mogą bezpośrednio zagrażać bezpieczeństwu i zdrowiu, a czasem również życiu uczniów. Właściwa reakcja wychowawcy, dyrekcji szkoły, adekwatna do zaistniałego zdarzenia oraz powiadomienie w razie potrzeby stosownych instytucji - dają gwarancję, że podjęte działania będą skuteczne - zapewnią bezpieczeństwo.

Bezpieczeństwo uczniów w szkole jest wartością stawianą na pierwszym miejscu przez większość rodziców.

Szczególny obowiązek reagowania na niepokojące sygnały zachowania uczniów spoczywa na nauczycielach. Szkoła, z racji powszechnego charakteru i funkcji jest terenem, na którym w różnym stopniu i w różnej postaci, ujawniają się niemal wszystkie nurtujące młodzież problemy. Zobowiązana jest ona do wczesnego rozpoznawania niedostosowania społecznego i podejmowania stosownych oddziaływań wychowawczych, profilaktycznych, a wobec uczniów niedostosowanych – działań interwencyjnych.

Na terenie szkoły czasami dochodzi do zdarzeń, które bezpośrednio zagrażają bezpieczeństwu i zdrowiu (czasem nawet życiu) uczniów.

Właściwa, adekwatna do sytuacji reakcja wychowawcy, dyrektora oraz powiadomienie w razie potrzeby stosownych instytucji mogą w istotnym stopniu zwiększyć skuteczność oddziaływań. Bardzo ważne jest umiejętne, w pełni profesjonalne przeprowadzenie interwencji z zachowaniem wszelkich praw zarówno dzieci uczestniczących w zdarzeniu, jak i ich rodziców. W zależności od okoliczności zdarzeń, kategorii popełnionego czynu oraz wieku sprawców – postępowanie wobec ucznia będzie różne. Szkoła na wypadek zdarzeń szkoła opracowuje stosowne regulaminy i procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych.

2. Wykaz niezbędnych telefonów

- Policja 997
- Straż Pożarna 998
- Pogotowie Ratunkowe 999
- Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
- Pogotowie Energetyczne 991
- Pogotowie Gazowe 992
- Pogotowie Ciepłownicze 993
- Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
- Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
- Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.
- Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży -116 111
- Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci –800 100 100

Telefony służb gminnych:

86 2703026 - Sekretariat Gminy Kołaki Kościelne

86 4741021 - Komisariat Policji w Rutkach

3. Akty prawne odnoszące się do przedstawionych procedur:

- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 1991 r., nr 88, poz. 400, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 1991 r., nr 81, poz. 351, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2004 r., nr 180, poz. 1860, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 1997 r., nr 129, poz. 844, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. z 2009 r., nr 124, poz. 1030, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2006 r., nr 80, poz. 563, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r., poz. 59)
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 1997 r., nr 98, poz. 602, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (Dz. U. z 2011r., nr 5, poz. 13, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2011 r., nr 208, poz. 1241, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2011r., nr 208, poz. 1240, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 21 stycznia 1997 r. w sprawie warunków jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania (Dz. U. z 1997 r., nr 12, poz. 67, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r., nr 6, poz. 69, z późn. zm.)
- Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2001 r., nr 135, poz. 1516, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2006 r., nr 171, poz. 1225, z późn. zm.)
- Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy

- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r., nr 111, poz. 535, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982r., nr 35, poz. 230, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005r., nr 179, poz. 1485, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996r., nr 10, poz. 55, z późn. zm.)
- Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U. z 2017 r. , Poz. 1249)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (Dz.U. 1982 nr 35 poz. 228 , z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii
- Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii
- Ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną. (Dz.U. 2002 nr 144 poz. 1204)
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93)

4.Regulamin bezpiecznego zachowania się uczniów w szkole

4.1. Bezpieczeństwo i higiena.

1. Uczniowie mają prawo do:

- Ochrony swego zdrowia i bezpieczeństwa,
- Uzyskania pierwszej pomocy w razie wypadku lub nagłego zachorowania.

2. Uczniowie mają obowiązek:

- podczas przerw zachowywać się spokojnie, nie biegać, nie zagrażać swoim zachowaniem bezpieczeństwu innych, nie wychodzić poza teren szkoły,
- wchodzić do sal lekcyjnych pod opieką nauczyciela,
- po ostatniej lekcji w danym dniu zejść do szatni, spokojnie ubierać się i opuścić szkołę,
- respektować regulaminy pracowni przedmiotowych,
- o złym samopoczuciu zameldować wychowawcy, innemu nauczycielowi.

3. Uczniowie nie mogą:

- zapraszać do szkoły osób obcych,
- nosić biżuterii zagrażającej bezpieczeństwu,
- wносить papierosów i innych używek, substancji łatwopalnych oraz leków (uwaga: leki mogą być używane tylko w przypadku pisemnej informacji rodziców o konieczności ich stosowania),
- pić alkoholu, używać środków odurzających i palić tytoniu,
- przynosić do szkoły przedmiotów zagrażających bezpieczeństwu własnemu i innych,
- niszczyć mienia szkoły stanowiącego własność społeczną,

4.2 Zasady zachowania się uczniów przebywających na terenie obiektu szkolnego w czasie trwania zajęć i po ich zakończeniu

1. Uczniowie mogą przebywać na terenie obiektu szkoły w czasie trwania zajęć szkolnych i po zajęciach pod opieką nauczycieli.
2. Uczniowie, którzy są członkami kół zainteresowań i SKS mogą przebywać na terenie szkoły w uzgodnieniu z nauczycielem prowadzącym dane zajęcia.
3. W uzasadnionych przypadkach uczniowie mogą przebywać w szkole tylko za zgodą dyrektora.
4. Uczniowie przebywający na terenie obiektu szkolnego zobowiązani są do przestrzegania tygodniowego planu zajęć w szczególności do punktualnego rozpoczynania zajęć.
5. W czasie przerw między lekcjami uczniowie przebywają na korytarzach szkolnych.
6. Po przyjsciu do szkoły uczeń pozostawia w szatni wierzchnie okrycie.
7. Od rozpoczęcia zajęć do ich zakończenia uczeń nie może opuszczać terenu szkoły.
8. Jeżeli zajęcia edukacyjne wymagają opuszczenia terenu szkoły uczniowie wychodzą poza teren szkoły pod opieką prowadzącego zajęcia nauczyciela, który fakt ten odnotowuje w książce wyjść.
 - Nauczyciel wyznacza godzinę i miejsce spotkania przed wyjściem poza teren szkoły (wycieczki, rajdy, biwaki, kino, inne)
 - Nauczyciel ponosi całkowitą odpowiedzialność za uczniów pozostających pod jego nadzorem.
 - Nauczyciel organizuje wycieczkę zgodnie z regulaminem wycieczek.
9. Na wycieczce szkolnej uczeń stosuje się do Regulaminu wycieczki szkolnej, który podpisuje przed rozpoczęciem wycieczki.
10. Wszystkie imprezy organizowane na terenie szkoły po zakończeniu zajęć lekcyjnych mogą odbywać się jedynie za zgodą dyrektora szkoły.
11. Uczniowie zobowiązani są do poszanowania majątku szkolnego i dbania o czystość i estetykę pomieszczeń oraz terenów wokół szkoły, utrzymania czystości i higieny w sanitariatach.
12. Na klatkach schodowych obowiązuje ruch prawostronny i zakaz biegania.
13. Dla zachowania bezpieczeństwa w czasie przerw obowiązuje zakaz biegania również na korytarzach szkolnych.
14. W przypadku zagrożenia pożarowego i ogłoszenia akcji ewakuacyjnej uczniowie zobowiązani są zachować spokój i podporządkować się poleceniom nauczyciela lub kierującego akcją ewakuacyjną.

15. Podczas lekcji obowiązuje zakaz korzystania z telefonów komórkowych, chyba że nauczyciel prowadzący wyrazi na to zgodę.
16. Podczas lekcji obowiązuje zakaz konsumowania posiłków, chyba że jest to spowodowane chorobą ucznia.

4.3. Zasady korzystania z pomieszczeń szkoły, urządzeń i sprzętu szkolnego

1. Uczeń może korzystać ze wszystkich pomieszczeń szkolnych z wyjątkiem pomieszczeń gospodarczych oraz ze sprzętu szkolnego i pomocy naukowych za wiedzą i zgodą a także pod nadzorem wychowawcy lub nauczyciela prowadzącego zajęcia.
2. Zasady przebywania w pomieszczeniach biblioteki i pracowni szkolnych oraz zasad korzystania ze sprzętu i wyposażenia tych pomieszczeń podane są w odrębnych regulaminach.
3. Uczniowie zobowiązani są do szanowania i dbania o powierzone im mienie szkolne, pomoce naukowe i sprzęt służący wszystkim uczniom i pracownikom szkoły i używanie go zgodnie z przeznaczeniem i zachowaniem zasad bezpieczeństwa.
4. W przypadku nieumyślnego uszkodzenia lub zniszczenia mienia szkolnego uczeń zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie nauczyciela. Jeżeli szkoda powstała w wyniku rażącego zaniedbania, kradzieży lub spowodowana została rozmyślnie przez ucznia rodzice lub prawni opiekunowie zobowiązani są do niezwłocznego jej pokrycia.
5. Zachowanie w szatni:
 - a. każda klasa ma przydzielony boks szatniowy,
 - b. uczniowie mogą przebywać w szatni w celu pozostawienia wierzchniej odzieży,
 - c. po zakończonych lekcjach uczniowie schodzą do szatni w celu wzięcia wierzchniej odzieży,
 - d. uczeń może przebywać tylko w boksie przeznaczonym dla jego klasy,
 - e. uczniowie mają obowiązek szanować własne i cudze rzeczy pozostawione w szatni.
6. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za kosztowne obuwie i odzież pozostawione w szatni.

4.4. Regulamin sali gimnastycznej i boiska szkolnego

1. W pobliżu Sali gimnastycznej mogą przebywać wyłącznie uczniowie, którzy aktualnie mają lekcje wychowania fizycznego.
2. Podczas ćwiczeń na sali gimnastycznej obowiązuje zmiana obuwia i strój sportowy.
3. Szatnie służą wyłącznie do przebierania się.
4. Zabrania się przesiadywania uczniów w szatniach.
5. Uczniowie niećwiczący przebywają pod opieką nauczyciela prowadzącego lekcje wychowania fizycznego (w szczególnych przypadkach uczniowie mogą przebywać w czytelnicy, za zgodą nauczyciela wychowania fizycznego).
6. Po dzwonku na lekcję uczniowie wychodzą na boisko szkolne lub wchodzą do sali gimnastycznej tylko pod opieką nauczyciela.
7. Uczniowie nie mogą wchodzić w czasie przerwy na salę gimnastyczną.
8. Zabrania się uczniom wchodzenia do magazynu sportowego bez zezwolenia nauczyciela.
9. Każdy wypadek mający miejsce na Sali gimnastycznej i na boisku podczas przerwy i w czasie lekcji uczeń ma obowiązek zgłosić nauczycielowi.

10. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za pozostawione w szatni kosztowne przedmioty.

5. Strategie zarządzania kryzysem w szkole. procedury ogólne.

Procedury i strategie to narzędzie efektywnego reagowania na trudne lub zaskakujące sytuacje wychowawcze. Szczególny obowiązek reagowania na niepokojące sygnały i zachowania ucznia spoczywa na nauczycielach. Szkoła zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania problemu i podejmowania oddziaływań profilaktycznych (uprzedzających), wychowawczych (interwencyjnych), a czasami także resocjalizacyjnych (naprawczych). Strategie są strukturą dynamiczną.

5.1 Ogólny schemat zarządzania kryzysem w szkole

Ogólny schemat reagowania na różne zdarzenia kryzysowe:

- okres przed kryzysem – działania uprzedzające;
- okres kryzysu i bezpośrednio po kryzysie – działania interwencyjne;
- później – działania naprawcze.

Działania uprzedzające:

- zebranie informacji o skali zjawisk mających wpływ na powstanie kryzysu (identyfikacja potencjalnych ofiar, czynników spustowych, in.);
- poznanie dostępnej infrastruktury pomocy;
- poznanie skutecznych i dostępnych form pomocy;
- opracowanie planu kryzysowych działań wg algorytmu, w tym procedur powiadamiania, ochrony i wsparcia psychicznego;
- praktyczne uzgodnienie form i zasad współpracy z potencjalnymi partnerami – uzgodnienie planów kryzysowych z poszczególnymi służbami (policją, strażą pożarną, wydziałem zarządzania kryzysowego, Centrum Zarządzania Kryzysowego in.);
- wyznaczenie członków **Szkolnego Zespołu Kryzysowego (SZK)**;
- ustalenie lokalizacji zbierania się SZK;
- rozpoznanie potrzeb szkoleniowych kadry;
- przeszkolenie i ćwiczenia w zakresie stosowania procedur, działań wynikających z planów kryzysowych;
- wizualizowanie procedur, planów, inne formy promocji – druk plakatów, ulotek, skryptów;
- przygotowanie zarządzających szkołą oraz SZK do działań w kryzysie;
- “oswajanie” z psychologicznymi konsekwencjami narażenia na stres pourazowy, przekazywanie sugestii co do roli wzajemnej pomocy, pomocy specjalistycznej, ryzyka zachowań, reakcji destrukcyjnych.

Działania interwencyjne:

- ochrona, kierowanie, łączenie;
- działania formalne – powiadamianie organów nadrzędnych;
- zebranie Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- gromadzenie informacji o zdarzeniu, wstępna diagnoza;
- koordynowanie napływających informacji;
- inwentaryzacja problemów;
- szacowanie priorytetów, nadawanie rangi: umiarkowanie ważne / bardzo ważne / ekstremalnie ważne;
- ocena potrzeb;
- informowanie;
- koordynowanie i właściwe wykorzystanie zasobów ludzkich, oferowanej pomocy;
- doraźna pomoc psychologiczna – defusing tj. spotkanie z osobami, które doświadczyły traumy, celem jego jest rozbrojenie ostrych reakcji kryzysowych, osłabienie napięcia.

Działania naprawcze:

- koordynacja współpracy z innymi zaangażowanymi w działania instytucjami;
- ocena potrzeb – ustalenie w jaki sposób zdarzenie wpłynęło na stan psychiczny ludzi (uczniowie, personel, rodzice) i funkcjonowanie szkoły;
- opracowanie programu poradnictwa kryzysowego adresowanego do poszczególnych grup, w tym uczniów i rodziców;
- koordynacja pracy osób zaangażowanych w pomaganie poszkodowanym:
 - rozdzielanie zadań,
 - monitorowanie stresu,
 - budowanie powiązań,
 - gromadzenie i udostępnianie materiałów,
 - stałe gromadzenie informacji zwrotnych o efektywności działań;
- kierowanie do specjalistów.

5.2. Realizatorzy działań kryzysowych. Zadania poszczególnych instytucji.

Realizacja wszelkich działań kryzysowych dotyczy bezpośrednio zaangażowanych w kryzys placówek, jak i instytucji nadzorujących, interweniujących i wspierających. Dyrektor, po zebraniu informacji o skali kryzysu, podejmuje decyzję o uzyskaniu pomocy z zewnętrznych zasobów.

1. Szkoła (obszar działań wewnątrzszkolnych):

- powołanie Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- opracowanie lub adaptacja znanych procedur na wypadek konkretnych zdarzeń;
- omówienie poszczególnych procedur w ramach innych zespołów szkolnych, np.: wychowawczego;
- podejmowanie działań interwencyjnych przez wychowawców, nauczycieli–niezwłoczne reagowanie na krytyczne zdarzenia wychowawcze;

- zwracanie się po pomoc i interwencję do instytucji wymiaru sprawiedliwości, wojska, OC, policji, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego (wg kompetencji służb);
 - podejmowanie współpracy z placówkami wsparcia ogólnego i specjalistycznego;
 - organizowanie szkolnych form pomocy i wsparcia (np.: udzielanie konsultacji pedagogicznych, zajęć socjoterapeutycznych, in.);
- 2. Placówki wsparcia ogólnego (Kuratorium Oświaty, PPP, in.):**
- wsparcie w działaniach kryzysowych wg kompetencji;
 - nadzór merytoryczny;
 - badanie, monitorowanie skuteczności;
 - edukacja;
 - organizowanie treningów;
 - koordynowanie wsparcia specjalistycznego.

5.3. Zakres obowiązków pracowników szkoły, na wypadek krytycznych zdarzeń szkolnych

Wychowawca, inni nauczyciele:

- powiadomienie uczniów w klasie i podjęcie tematu w dyskusji (jeśli jest to właściwe);
- niezwłoczne zidentyfikowanie uczniów potrzebujących porady, pomocy i zawiadomienie o tym psychologa, pedagoga lub specjalistę wspierającego szkołę;
- eskortowanie uczniów szczególnie pobudzonych, roztrzęsionych do miejsca udzielania pomocy;
- monitorowanie stanu uczniów w okresie późniejszym;
- towarzyszenie uczniom rannym, chorym;
- angażowanie zespołu klasowego w konstruktywne lub pożądane formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia);
- zmniejszanie dolegliwości skutków (w okresie po zdarzeniu).
- koordynowanie działań związanych z pomocą psychologiczną, w tym zgłaszanie zapotrzebowania wsparcia w tym zakresie;
- stałe udzielanie informacji – informacja jest podstawową formą pomocy w sytuacji krytycznej;
- kontaktowanie się z sąsiednimi szkołami w sprawie ew. wsparcia w opiece nad uczniami;
- prowadzenie ewidencji uczniów, którym należy udzielać pomocy;
- informowanie rodziców (opiekunów prawnych) o konieczności udzielania pomocy i zachęcanie do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą;
- pomoc rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe;

Sekretariat szkoły:

- zawiadamianie członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego o miejscach, terminach spotkań;
- kierowanie służb interweniujących do miejsca incydentu, udzielanie informacji o topografii budynku, specyficznych cechach sytuacji;
- kierowanie wszelkich telefonów, zapytań od mediów do dyrektora szkoły (instytucji wyznaczonej do kontaktów z mediami).

5.4. Schemat postępowania działań interwencyjnych

Dyrektor:

- ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia;
- pozyskuje kluczowe informacje (co się stało, kto był zaangażowany, kto był świadkiem, jak zdarzenie się zaczęło).
- w uzasadnionych sytuacjach – powiadamia policję (997, 112), straż pożarną (998,112), pogotowie ratunkowe (999, 112),
- rozpoczyna realizację szkolnych procedur: ewakuacji, przeciwpożarowej, bombowej, inne (w zależności od zdarzenia);
- wzywa Szkolny Zespół Kryzysowy;
- w uzasadnionych sytuacjach – wzywa placówkę wsparcia, np.: PPP, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego;
- zawiadamia przez ogłoszenie lub w inny dostępny sposób personel szkoły;
- chroni (odizolowuje) wszystkich, którzy byli narażeni na niebezpieczeństwo;
- podejmuje działania zapobiegające dezinformacji, chaosowi;
- upewnia się, że wszyscy pozostali uczniowie (personel) są bezpieczni;
- zarządza kontrolę wejść/wyjść w szkole;
- utrzymuje kontakt z personelem szkoły, aby monitorować sytuację;
- kieruje uczestnikami zdarzeń;
- na bieżąco zawiadamia jednostkę policji / straży pożarnej o przebiegu zdarzeń, monitoruje o zmianach;
- zbiera świadków, poszkodowanych w zdarzeniu, jeśli to możliwe;
- zbiera kluczowe informacje niezbędne do dalszych działań;
- organizuje udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej rannym (zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom);
- kontroluje obecność uczniów i personelu;
- wyznacza osobę do zawiadamiania rodziców/opiekunów prawnych uczniów;
- zleca zabezpieczenie miejsca zdarzeń, śladów;
- współpracuje z policją lub odpowiednimi służbami w rozwiązaniu problemu;
- kieruje współpracą personelu ze służbami;
- zawiadamia służby interweniujące, personel, rodziców/opiekunów o ustabilizowaniu sytuacji;
- inicjuje działania naprawcze.

5.5. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej

1. Dyrektor szkoły może nawiązać współpracę z przedstawicielami mediów zanim nastąpi kryzys;
2. Współpracuje ze Szkolnym Zespołem Kryzysowym w przygotowywaniu oficjalnych komunikatów dla mediów;
3. Dyrektor szkoły wyznacza osobę spośród personelu szkoły lub zespołu kryzysowego, odpowiedzialną za kontakt z dziennikarzami;
4. Wyłącznie osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły przekazuje informacje do mediów;
5. Dyrektor szkoły wyznacza miejsce, z którego będą udzielane informacje podczas kryzysu;
6. Należy zwrócić uwagę, aby dziennikarze otrzymywali informacje od wyznaczonego personelu i nie „werbowali” rozmówców spośród uczniów.

6. Ewakuacja w trakcie lekcji i przerwy – zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu w szkole

- 1) ewakuacji decyduje dyrektor, który po otrzymaniu meldunku od nauczyciela lub innej osoby zgłaszającej zagrożenie oraz rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o zawiadomieniu służb (policja, straż pożarna) i ogłoszeniu alarmu.
- 2) Ewakuacja następuje na dźwięk sygnału alarmu lokalnego.
- 3) W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy może być ogłaszany za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm. Jest to sygnał do natychmiastowego działania dla wszystkich pracowników szkoły oraz do bezwzględnie wykonywania poleceń nauczycieli przez uczniów.
- 4) Tylko w wypadku, gdy nastąpiło bezpośrednie zagrożenie życia, nauczyciel sam podejmuje decyzję o ewakuacji, nie czekając na ogłoszenie alarmu.
- 5) zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby.
- 6) Szczegółowe zasady ewakuacji określa Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego.

7.Procedura postępowania w przypadku wtargnięcia napastnika (terrorysty) do szkoły

7.1. Wtargnięcie napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią. Zalecenia dla nauczyciela:

- 1) Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*)
- 2) Wycisz i uspokój uczniów
- 3) Zaopiekuj się uczniami ze SP i uczniami, którzy potrzebują pomocy
- 4) Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony
- 5) Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji
- 6) Zasłoń okno, zgaś światło
- 7) Nie przemieszczaj się
- 8) Stań poniżej linii okien, zejź ze światła drzwi
- 9) Zejź z linii strzału, połoź się na podłodze
- 10) Jeżeli padną strzały, nie krzycz
- 11) Nie otwieraj nikomu drzwi
- 12) W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia – (w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia)

7.2. W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

- 1) Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika
- 2) Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon
- 3) Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia
- 4) Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego
- 5) Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika

- 6) Nie zwracaj na siebie uwagi
- 7) Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny -
- 8) Nie oszukuj terrorysty
- 9) Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu
- 10) Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami
- 11) Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów
- 12) Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty

7.3. W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

- 1) Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę
- 2) Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi
- 3) Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy
- 4) Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom
- 5) Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących
- 6) Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami
- 7) Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy
- 8) Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona
- 9) Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku
- 10) Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru

8. Procedura postępowania w przypadku podłożenia ładunku wybuchowego

8.1. Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

- 1) Prowadząc rozmowę z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego zapamiętaj jak największą ilość szczegółów
- 2) Zapisz natychmiast wszystkie uzyskane lub zapamiętane
- 3) Poinformuj niezwłocznie o otrzymaniu zgłoszenia osobę odpowiedzialną w szkole za uruchomienie procedury
- 4) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
- 5) Nie używaj telefonu komórkowego
- 6) Sprawdź, jeżeli możesz, czy w klasie pozostały przedmioty, które nie należą do jej wyposażenia
- 7) Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
- 8) W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi
- 9) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu

8.2. Otrzymanie (podłożenie) podejrzanego pakunku

- 1) Odizoluj miejsce znajdowania się podejrzanego pakunku
- 2) Nie dotykaj, nie otwieraj i nie przesuwaj podejrzanego pakunku
- 3) Okryj pakunek w przypadku stwierdzenia wydobywania się z niego innej substancji (tylko jeżeli czas na to pozwala)

- 4) Poinformuj o stwierdzeniu pakunku osobę odpowiedzialną za uruchomienie procedury
- 5) Po usłyszeniu sygnału o podłożeniu ładunku wybuchowego rozpocznij ewakuację zgodnie z planem ewakuacji
- 6) Nie używaj telefonu komórkowego –
- 7) Bezwzględnie wykonuj polecenia osoby kierującej sytuacją kryzysową lub funkcjonariuszy służb
- 8) W miejscu ewakuacji policz wszystkie dzieci i poinformuj osobę odpowiedzialną za kierowanie działaniami kryzysowymi
- 9) Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu

9.Procedura postępowania w przypadku skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły

9.1.Szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną lub biologiczną.

- 1) zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru
- 2) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku
- 3) w budynku zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne,
- 4) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry
- 5) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
- 6) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 7) do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych
- 8) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

9.2.Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się.

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczyaby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
- 2) pozamykać okna oraz drzwi i nie dopuścić do przeciągów
- 3) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 4) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- 5) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru

- 6) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 7) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
- 8) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń
- 9) w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne
- 10) sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
- 11) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry
- 12) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
- 13) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 14) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

9.3.Szkola została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno, np. Gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- 3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się
- 4) pozamykać okna oraz drzwi, nie dopuścić do przeciągów
- 5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły
- 7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny
- 9) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

10. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia w szkole

10.1. Agresja fizyczna

- 1) Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami.
- 2) Należy powiadomić dyrektora szkoły, wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary.
- 3) W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) - dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych).
- 4) Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły.
- 5) Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego.
- 6) Wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę.
- 7) W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie

10.2. Agresja słowna

- 1) Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
- 2) Należy powiadomić wychowawcę klasy i dyrektora
- 3) Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno.
- 4) Wychowawca przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia.
- 5) O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia.
- 6) W poważnych przypadkach np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest Policja.
- 7) Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie.

11. Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych

11.1. W przypadku znalezienia podejrzanej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy:

- 1) zachować szczególne środki ostrożności
- 2) zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem
- 3) powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję
- 4) ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy
- 5) przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji

11.2. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:

- 1) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- 2) powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję
- 3) zażądać od ucznia w obecności innej osoby przekazania posiadanej substancji
- 4) zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni
- 5) powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- 6) poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole/placówce
- 7) przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców / opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.

11.3. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem:

- 1) powiadomić wychowawcę klasy ucznia
- 2) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- 3) przekazać ucznia pod opiekę innego nauczyciela
- 4) powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- 5) powiadomić rodziców ucznia z prośbą o przybycie do szkoły/placówki
- 6) Gdy istnieją okoliczności wskazujące na bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia dziecka, dyrektor/nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe
- 7) Powiadomić Policję.
- 8) poinformować rodziców o obowiązującej w szkole procedurze postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
- 9) przeprowadzić rozmowę z rodzicami wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
- 10) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.

11.4. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia narkotykami, dopalaczami:

- 1) przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy
- 2) w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- 3) przekazać ucznia pod opiekę innego nauczyciela
- 4) poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- 5) wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- 6) wezwać pogotowie ratunkowe i Policję.
- 7) zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu odurzania się, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
- 8) opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem
- 9) powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.

11.5. W przypadku posiadania bądź stwierdzenia palenia tytoniu przez ucznia:

- 1) Nauczyciel nakazuje uczniowi zwrot tytoniu i informuje o zdarzeniu wychowawcę klasy.
- 2) Wychowawca powiadamia o zdarzeniu rodziców /prawnych opiekunów ucznia oraz odnotowuje fakt w dokumentacji.
- 3) Wychowawca przeprowadza rozmowy z uczniem i jego rodzicami/ opiekunami prawnymi.

12.Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych

1. Kradzież lub wymuszenie przedmiotu znacznej wartości:

- 1) Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły
- 2) Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę wychowawcy lub dyrektora szkoły
- 3) Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji
- 4) Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia. Może to zrobić tylko Policja)
- 5) We współpracy z wychowawcą należy ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
- 6) Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców
- 7) Należy powiadomić Policję.

13.Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego

Przypadek dotyczy czynów zabronionych przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich rozumianych jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w artykułach:

art. 50a – posiadanie noża, maczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w miejscu publicznym,

art. 51 – zakłócenie spokoju lub porządku publicznego,

art. 69 – umyślne niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków,

art. 74 – niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków ostrzegawczych,

art. 76 – rzucanie przedmiotami w pojazd mechaniczny,

art. 85 – samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzanie znaków,

art. 87 – prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu,

art. 119 – kradzież lub przywłaszczenie,

art. 122 – paserstwo czyli nabycie mienia, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży,

art. 124 – niszczenie lub uszkodzanie cudzej rzeczy,

art. 143 – utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego.

- 1) Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązania jest do powiadomienia wychowawcę, dyrektora szkoły.
- 2) Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia
- 3) W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez niego osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły pod opiekę.
- 4) W przypadku braku ustalenia sprawcy, osoba stwierdzająca uszkodzenie mienia ustala podstawowe okoliczności zdarzenia, a następnie informuje wychowawcę.
- 5) Wychowawca, a w przypadku jego nieobecności inny nauczyciel przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą zdarzenia, ustala sposób jego ukarania i sporządza notatkę w dokumentacji wychowawcy.
- 6) Wychowawca informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych sprawcy i przekazuje sprawę dyrektorowi, który ustala sposób i termin naprawienia szkody.
- 7) Szkoła jest zobowiązana do niezwłocznego powiadomienia Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, duża wartość szkody itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznana.

Należy także zabezpieczyć ewentualne dowody lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazanie ich Policji.

14.Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego

- 1) Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.
- 2) Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.
- 3) Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
- 4) W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.

15.Procedury postępowania nauczycieli w przypadku posiadania przez uczniów narzędzi i przedmiotów niebezpiecznych

- 1) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia lub substancji, nakłania go do oddania niebezpiecznego przedmiotu i podejmuje działania zmierzające do jego zabezpieczenia (zachowując środki ostrożności deponuje w sekretariacie, gabinecie pedagoga lub zabezpiecza pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot przed dostępem innych uczniów).
- 2) Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu lub substancji nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia wychowawcę, a w uzasadnionych sytuacjach dyrektora szkoły.
- 3) Wychowawca odbiera niebezpieczny przedmiot, przeprowadza rozmowę z uczniem wyjaśniając przyczyny przyniesienia tego przedmiotu, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informując o sposobie ukarania.
- 4) Wychowawca informuje o zdarzeniu rodziców/ opiekunów prawnych ucznia, wzywa ich do szkoły i jeżeli jest to prawnie możliwe, oddaje przedmiot oraz sporządza notatkę w dokumentacji wychowawcy.
- 5) W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest to przedmiot zagrażający zdrowiu i życiu dyrektor szkoły lub interweniujący nauczyciel wzywa policję.

16.Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole

- 1) Nauczyciel będący świadkiem wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, udziela pierwszej pomocy, wzywa innego nauczyciela, a w razie zagrożenia zdrowia i życia wzywa pogotowie ratunkowe.
- 2) Nauczyciel lub wychowawca o wypadku niezwłocznie powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych ucznia, a w przypadku ciężkiego wypadku również dyrektora szkoły.
- 3) Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone i wyprowadza pozostałe dzieci z pomieszczenia. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
- 4) O każdym wypadku ciężkim dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący i współpracującego ze szkołą pracownika służby bhp.
- 5) O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie prokuratora, policję i kuratora oświaty.
- 6) O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie powiatowego inspektora sanitarnego.

- 7) Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
- 8) Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy, który podejmuje działania zgodnie z aktualnym prawem.

17.Procedury postępowania nauczycieli w przypadku nagłej niedyspozycji zdrowotnej ucznia (zasłabnięcie)

- 1) Nauczyciel prowadzący zajęcia lub nauczyciel dyżurujący dokonuje wstępnej oceny sytuacji, zapewnia uczniowi opiekę i udziela pierwszej pomocy, a w razie potrzeby informuje sekretariat szkoły poprzez wyznaczonego ucniaw razie konieczności informuje rodziców dziecka oraz ustala dalszą opiekę nad dzieckiem i sposób odebrania dziecka ze szkoły
- 2) Do momentu odebrania przez rodziców/ opiekunów prawnych lub przyjazdu pogotowia uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.
- 3) W przypadku, gdy istnieje obawa, że zagrożone jest zdrowie i życie dziecka nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia dyrektora szkoły, rodziców/ opiekunów prawnych ucznia.

18.Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole

- 1) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły powinien powiadomić wychowawcę klasy o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
- 2) W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach
- 3) Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.
- 4) Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim
- 5) Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.
- 6) W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję – Wydział ds. Nieletnich.
- 7) Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Wychowawca całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

19.Procedura reagowania na cyberprzemoc.

Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

- 1) Nauczyciel, któremu zgłoszony został przypadek cyberprzemocy, informuje o zdarzeniu wychowawcę,
- 2) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem przeprowadza rozmowę z ofiarą cyberprzemocy, udziela jej wsparcia i porady, ustala okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
- 3) Wychowawca przy udziale nauczyciela informatyki zabezpieczają dowody i jeżeli to możliwe, ustalają tożsamość sprawcy cyberprzemocy.
- 4) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem informuje o zdarzeniu rodziców/ opiekunów prawnych poszkodowanego i sprawcy (jeżeli jest znany i nieletni).
- 5) Jeżeli sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, wychowawca postępuje zgodnie z zasadami oceny negatywnego zachowania zawartymi w SZO.
- 6) W innych przypadkach wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły zawiadamia policję. Sporządza notatkę przechowywaną w dokumentacji wychowawcy.
- 7) Wychowawca monitoruje sytuację ucznia (ofiary), sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
- 8) Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i sądu rodzinnego. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje ze statutu wobec ucznia) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów. Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, s wiadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich).

20.Procedura reagowania na seksting

Seksting to przesyłanie drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub publikowanie np. w portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć, o kontekście seksualnym, erotycznym i intymnym.

- 1) Nauczyciel, któremu zgłoszony został przypadek sekstingu, informuje o zdarzeniu wychowawcę, a ten pedagoga.
- 2) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem przeprowadza rozmowę z ofiarą sekstingu, udziela jej wsparcia i porady, ustala okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
- 3) Wychowawca przy udziale nauczyciela informatyki zabezpieczają dowody.
- 4) Ofiarę sekstingu należy otoczyć wszechstronną, dyskretną opieką psychologiczną - pedagogiczną oraz zaproponować odpowiednie działania wychowawcze, w przypadku upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności i przeżytego stresu.

- 5) W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły jest zobowiązane do powiadomienia o tym zdarzeniu Policji lub sądu rodzinnego.
- 6) W indywidualnych przypadkach konieczny jest kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć wychowawca wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ofiary.

21.Procedury postępowania nauczycieli wobec nietrzeźwych rodziców lub opiekunów zgłaszających się po odbiór dzieci

- 1) Pracownik szkoły nie może powierzyć opieki nad dzieckiem osobie znajdującej się pod wpływem alkoholu.
- 2) Pracownik szkoły nakazuje osobie nietrzeźwej opuszczenie terenu szkoły i wzywa innego opiekuna dziecka lub inną osobę do tego upoważnioną.
- 3) Jeżeli osoba nietrzeźwa odmawia opuszczenia szkoły pracownik wzywa policję.
- 4) O fakcie, zgłoszenia się rodzica lub opiekuna w stanie nietrzeźwym po odbiór dziecka należy bezzwłocznie powiadomić wychowawcę klasy i dyrekcję.
- 5) W sytuacji, gdy w wyznaczonym czasie nie pojawi się po odbiór dziecka trzeźwy rodzic/opiekun, pracownik pedagogiczny lub dyrektor szkoły wzywa policję.

22.Procedury postępowania nauczycieli w przypadku zachowań agresywnych rodziców wobec uczniów i własnych dzieci przebywających na terenie szkoły

- 1) Każdy pracownik szkoły ma obowiązek reagowania na zachowania agresywne.
- 2) W przypadku, gdy pracownik szkoły jest świadkiem zachowania agresywnego osoby dorosłej wobec ucznia szkoły lub własnego dziecka powinien podjąć próbę przerwania zachowania agresywnego.
- 3) Niezwłocznie powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły.
- 4) W przypadku, gdy osoba dorosła nie zaprzestała zachowania agresywnego dyrektor szkoły zawiadamia policję.

23.Procedury postępowania nauczycieli wobec ofiar przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie

- 1) Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej informuje o tym fakcie wychowawcę, a ten dyrektora.
- 2) Wychowawca w zależności od sytuacji, przeprowadza rozmowę z dzieckiem, podejmuje inne przewidziane prawem czynności zmierzające do rozpoznania sprawy.
- 3) Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka. Informuje o podejrzeniu stosowania przemocy wobec dziecka i niedostatecznej nad nim opieki oraz o konsekwencjach takiego postępowania i wskazuje formy pomocy.
- 4) Wychowawca sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy, którą podpisują również rodzice/ opiekunowie prawni dziecka.
- 5) Jeżeli podejrzenia potwierdzają się lub istnieje uzasadniona obawa, że dziecko jest ofiarą przemocy, wychowawca informuje policję, sąd rodzinny i inne właściwe instytucje. W przypadku rodziny objętej dozorem, o swoich podejrzeniach niezwłocznie informuje kuratora.

24. Procedura reagowania – próba samobójstwa ucznia

Działania uprzedzające

Monitorowanie przez wychowawców, nauczycieli stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.

Działania interwencyjne:

- osoba interweniująca ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia;
- nie pozostawia ucznia samego;
- usuwa wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
- przeprowadza ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce (pod opiekę innego nauczyciela)
- dokonuje ona szybkiej oceny dalszych zagrożeń, np. wg klucza:
 - **RYZIKO UMIARKOWANE** - np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi jak to zrobi, nie był wcześniejszych prób;
 - **DUŻE RYZIKO**- np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby;
 - **EKSTREMALNE RYZIKO**- np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął inne działania zagrażające zdrowiu/życiu.
- zbiera wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia;
- wzywa pomoc (pogotowie, policję, straż), jeśli potrzeba;
- uczniowi towarzyszy osoba interweniująca (nie może zostać sam);
- zawiadamia wychowawcę i dyrektora szkoły o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka);
- wychowawca powiadamia rodziców / opiekunów prawnych;
- powołany przez dyrektora Szkolny Zespół Kryzysowy dokonuje wyboru priorytetów działania uzależniając je od oceny sytuacji;
- zespół ustala strategię odpowiednią do uzgodnionych priorytetów;
- personel szkoły chroni ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami traumatyzującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.)

Działania naprawcze

- zespół powołany przez dyrektora dokonuje diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
- zespół konsultuje dalszą strategię ze specjalistami, PPP lub placówką opieki zdrowotnej;
- zespół podejmuje próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo oraz skontaktowała się ze specjalistą.

25. Procedura reagowania – żałoba po śmierci ucznia

Działania uprzedzające

- omówienie procedury postępowania na forum Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.

Działania interwencyjne:

- Dyrektor informuje o sytuacji nauczycieli, wychowawców;
- Dyrektor przypomina (podaje) zasady kierowania dyskusją z elementami odreagowania z uczniami, na potrzeby godzin wychowawczych, innych lekcji (daje materiały instruktażowe);
- Wychowawca informuje uczniów na forum klasy; (uwzględniając życzenia rodziny zmarłego);
- Jeśli istnieje taka potrzeba należy stworzyć warunki uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych, uroczystościach o charakterze „wspominkowym” itp.;

Działania naprawcze:

- Wychowawca ocenia potrzeby – monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji;
- Wychowawca pozostaje w stałym kontakcie ze specjalistą z poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- Wychowawca, po konsultacji z dyrektorem organizuje spotkanie, którego celem jest wymiana doświadczeń związanych ze zdarzeniem, mobilizacja indywidualnych sposobów radzenia sobie ze skutkami zdarzenia, udzielanie informacji o dalszych planach, działaniach, konsekwencjach, a także monitorowanie stanu emocjonalnego poszkodowanych.
- Wychowawca ułatwia kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

26. Procedura reagowania – konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia

O śmierci ucznia lub nauczyciela, która miała miejsce na terenie szkoły lub w związku z zajęciami szkolnymi, wycieczkami, koloniami itp. powinien poinformować rodzinę dyrektor szkoły lub osoba upoważniona (jednak musi ona bezpośrednio kojarzyć się z administracją szkolną). Dotyczy to sytuacji, kiedy jest na to czas. Pozostałe przypadki pozostają w gestii policji, lekarzy, psychologów itp. W sytuacji, gdy wyznaczona osoba nie czuje się na siłach do konfrontacji z ekstremalnymi emocjami przeżywanymi przez rodzinę, która doświadczyła śmierci np.: dziecka, wówczas zadanie to powinien przejąć na siebie dyrektor.

- Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać twarzą w twarz. Należy unikać powiadamiania za pomocą telefonu lub poczty, jeśli jest to tylko możliwe.
- Powiadamianie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - dostarczyć niezbędnych informacji;
 - udzielić pierwszego wsparcia dla ofiar;
 - ochronić godność;
 - okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
- Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób mu najbliższych.
- Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenie, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby

powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby umożliwić w razie potrzeby, natychmiastową interwencję lekarską.

- Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcje osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
- Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze, bez „owijania w bawełnę” i dorabiania różnych historii, np.: „Mam dla pani / pana bardzo złą wiadomość: pani/pana bliski nie żyje”. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Tak jak w przypadku standardowych kondolencji. Należy zachować się empatycznie, w razie potrzeby udzielić wsparcia fizycznego np.: objąć osobę, podać chusteczkę do nosa.
- Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
- Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego – zaproponować pomoc w zawiadamianiu innych bliskich, zapytać się czy jest coś co możemy zrobić dla rodziny zmarłego.
- Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawiać rodziny i bliskich zmarłego samych bez opieki. Powinien zostać pracownik socjalny lub psycholog, tak długo, aż minie pierwsza reakcja – szok lub pojawią się osoby bliskie, np.: członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/i wsparcia, w razie potrzeby, aby rodzina ofiary nie czuła się pozostawiona sama sobie, podać namiary instytucji udzielających wsparcia, np.: psychologowie.
- Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem medyków itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
- Rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
- Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

27. Procedura reagowania – epizod psychotyczny ucznia

Działania uprzedzające:

- zrobienie listy symptomów psychotycznych – zaproszenie specjalisty w tej dziedzinie, omówienie skuteczne metody reagowania;
- omówienie procedury na forum Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- zapoznanie się i udostępnienie innym „10 tez o schizofrenii” opracowanych przez Towarzystwo Psychiatryczne (WPA);
- sprawdzenie, jak skutecznie wezwać pogotowie ratunkowe w sytuacji zagrożenia zdrowia/ życia, także spowodowanego atakami psychozy;
- opracowanie listy teled adresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy osobom chorym psychicznie.

Działania interwencyjne:

- osoba interweniująca nie pozostawia ucznia samego (reaguje spokojnie, łagodnie);
- bez rozgłosu przeprowadza ucznia w spokojne miejsce (gabinet dyrektora szkoły, logopedy, sekretariat);
- na ile to możliwe, nie rozpowszechnia w szkole informacji o zdarzeniu; informuje o zdarzeniu dyrekcję szkoły, wychowawcę;
- zawiadamia pogotowie ratunkowe (999, 112)
- nie skupia się na rozstrzygnięciu, czy to jest psychoza, czy nie – pozostawiamy to lekarzom.

Działania naprawcze:

- jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę – np.: przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany);
- jeżeli uczeń sobie tego nie życzy – nie informować klasy;
- wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określaniu wymagań wobec ucznia;
- konsultować postępowanie z lekarzem oddziałowym, na którym leczy się uczeń, który to lekarz jednak nie musi udzielić informacji;
- udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP, Poradni Zdrowia Psychicznego, przyszpitalnych grupach wsparcia.

28. Rady przygotowane przez ekspertów z Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji:

1. Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
2. Zwracaj uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, rzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
3. Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
4. Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
5. Zawiadamiając Policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot); treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia; adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej; opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
6. Wskazane jest uzyskanie od Policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

29. Podstawowe zasady bezpieczeństwa na wycieczkach- opisane są w Statucie Szkoły od str.156 do 158.

30.Przyprowadzanie i odbieranie dziecka z oddziału przedszkolnego- opisane są w Statucie Szkoły str. 99. Bezpieczeństwo dzieci w przedszkolu str.98

31.Nieodebrane dziecko ze świetlicy szkolnej przez rodziców/ opiekunów i samowolne oddalenie się dziecka ze świetlicy

Samowolne oddalenie się dziecka ze świetlicy

- 1.Nauczyciel świetlicy ustala okoliczności oddalenia i podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionego ucznia, odnotowuje w dokumentacji jego nieobecność. W przypadku, jeśli pełni opiekę jednoosobowo, powiadamia o fakcie dyrekcję szkoły.
2. Po odnalezieniu ucznia nauczyciel udziela mu upomnienia i informuje o konsekwencjach złamania zasad regulaminu oraz informuje o zaistniałym fakcie rodziców/ opiekunów prawnych oraz wychowawcę klasy.
3. W przypadku nieodnalezienia dziecka nauczyciel świetlicy informuje o fakcie dyrektora szkoły, rodziców /opiekunów prawnych.
4. Jeśli dalsze poszukiwania podjęte przez szkołę i rodziców nie przynoszą oczekiwanego rezultatu, dyrektor szkoły powiadamia policję.
5. Jeżeli zachowanie powtarza się nauczyciel świetlicy informuje pedagoga i wychowawcę klasy, którzy w porozumieniu z rodzicami podejmują działania zapobiegawcze

Uczeń nieodebrany ze świetlicy

1. Nauczyciel świetlicy kontaktuje się telefonicznie z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka, ustala przyczyny zdarzenia i zapewnia dziecku opiekę do czasu ich przybycia.
2. Nauczyciel świetlicy przypomina rodzicom/opiekunom prawnym, że są zobowiązani do punktualnego odbioru dziecka ze świetlicy.
3. W przypadku braku kontaktu z rodzicami/ opiekunami prawnymi nauczyciel zgłasza ten fakt dyrektorowi.
4. Dyrektor ponownie kontaktuje się z rodzicami, w przypadku dalszego braku kontaktu z rodzicami/prawnymi opiekunami dyrektor bądź nauczyciel powiadamia policję, zapewniając dziecku opiekę do czasu jej przyjazdu.
5. Jeżeli sytuacja powtarza się nauczyciel świetlicy informuje dyrektora szkoły, który rozpoznaje sytuację i podejmuje dalsze przewidziane prawem działania.

Brak kontaktu z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia

1. W przypadku, gdy rodzic/opiekun prawny nie kontaktuje się z wychowawcą w czasie wyznaczonym, wychowawca prosi rodzica/ opiekuna prawnego o przybycie do szkoły, wykorzystując różne formy nawiązywania kontaktu z rodzicem: wpis do zeszytu wychowawczego, kontakt telefoniczny, wizyta w domu. Podjęte działania dokumentuje w dzienniku lekcyjnym.
2. W przypadku braku reakcji ze strony rodzica/ opiekuna prawnego wychowawca wysyła list polecony za potwierdzeniem odbioru.
3. W przypadku, gdy rodzic/ opiekun prawny nadal nie reaguje na wezwanie, wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmuje dalsze przewidziane prawem działania.

32. Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie - uwodzenie, zagrożenie pedofilią – procedura reagowania

Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, art. 200, 200a par 1 i 2, art. 286 par.1
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).
Telefony alarmowe krajowe	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100 Zgłaszanie nielegalnych treści: Dyżurnet, dyzurnet.pl
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/opiekunowie prawni dziecka lub osoby zajmujące się „poszukiwaniem pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim - na Policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary. Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji - szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu online, przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie – bezzwłocznie - należy dokonać zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.
Identyfikacja sprawcy(-ów)	Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w większości przypadków uwodzenia przez Internet
Aktywności wobec sprawców ze szkoły/ spoza szkoły	Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ew. świadkami.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także werbunku do grupy terrorystycznej należy przed wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobne wsparcie winno być udzielone w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów

	<p>(samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmacniane poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją w Internecie należy powiadomić rodziców.</p> <p>Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi. W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego przez wychowawcę/pedagoga/psychologa/osobę ze szkoły, do której dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je Policji. Należy upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa. Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej. Wszelkie działania szkoły wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.</p>
Aktywności wobec świadków	Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

Zatwierdzone na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 21.05.2019r.